

INVALIDILIITON NÄKEMYKSIÄ TOIMIVAAN VAMMAISNEUVOSTOTYÖSKENTELYYN

Hyvinvointialuelain mukaan aluehallituksen on asetettava hyvinvointialueelle vammaisneuvosto. Jotta vammaisten ihmisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet toteutuvat aidosti, on vammaisneuvostolle turvattava hyvät ja toimivat edellytykset tehtävänsä hoitamiseen.

Hyvinvointialueen asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan. Osana tämän oikeuden toteuttamista aluehallituksen on asetettava lain mukaan kolme hyvinvointialueen vaikuttamistoimielintä, joista yksi on vammaisneuvosto. Vammaisneuvoston tavoitteena on vammaisten ihmisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaaminen hyvinvointialueella.

Vammaisneuvoston jäsenet valitaan hyvinvointialueen kunnissa toimivien vammaisneuvostojen jäsenistä niin, että kustakin vaikuttamistoimielimestä valitaan vähintään yksi edustaja. Lisäksi vammaisneuvostoon voidaan valita muita henkilöitä. Aluehallituksen on huolehdittava vammaisneuvoston toimintaedellytyksistä.

YK:n vammaisyleissopimus osana Suomen velvoittavaa lainsäädäntöä edellyttää, että vammaiset ihmiset ovat aktiivisesti mukana heitä koskevissa päätöksentekoprosesseissa. Hyvin toimivat kunnalliset vammaisneuvostot luovat pohjan hyvinvointialueen vammaisneuvostolle. Hyvinvointialueen vammaisneuvosto on yksi tärkeä alueellinen osallisuuden toteuttamisen muoto. Osallisuutta edellytetään niin suunnittelussa, päätöksenteossa kuin seurannassakin. Vammaisneuvoston on tärkeää osallistua YK:n vammaisyleissopimuksen toteutumisen seurantaan ja tiedon tuottamiseen alueellisella tasolla.

Hyvinvointialueen vammaisneuvostolle on tärkeää turvata hyvät toimintaedellytykset, riittävät resurssit sekä vahva vaikuttamisen rooli.

Hyvinvointialueen vammaisneuvostolle eväät vahvaan vaikuttamiseen

- Hyvinvointialueen on tuotava vammaisneuvoston käsiteltäväksi vammaisten ihmisten kannalta merkittävät asiat kaikilta hallinnonaloilta jo valmisteluvaiheessa.
- Hyvinvointialueen aluevaltuuston ja -hallituksen sekä lautakuntien ja muiden toimielinten on toimittava rakentavassa ja ennakoivassa yhteistyössä vammaisneuvoston kanssa.
- Vammaisneuvostolla on oltava mahdollisuus tehdä esityksiä aluevaltuustolle.
- Vammaisneuvoston edustajalla on oltava puhe- ja läsnäolo-oikeus hyvinvointialueen kaikissa lautakunnissa, valiokunnissa ja johtokunnissa.
- Vammaisneuvosto on otettava mukaan palvelujen suunnitteluun, kehittämiseen, seurantaan ja arviointiin.

- Vammaisneuvostolla on oltava mahdollisuus osallistua hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksen laadintaan.
- Vammaisneuvoston tulisi osallistua YK:n vammaisyleissopimuksen toteutumisen seurantaan ja tiedon tuottamiseen (yhteistyössä STM:n alaisen Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANEn kanssa)

Hyvinvointialueen vammaisneuvostolle riittävät resurssit sen lakisääteisten ja muiden sille määrättyjen tehtävien toteuttamiseksi

- Vammaisneuvostolle on osoitettava riittävät määrärahat ja henkilöresurssit.
- Vammaisneuvoston toimintaan osallistuminen ei saa aiheuttaa ylimääräisiä henkilökohtaisia kuluja neuvoston jäsenille. Esimerkiksi toimintaan osallistumisesta syntyvät matkakulut tai muut välttämättömät kulut on korvattava.
- Kokousten on oltava esteettömiä ja saavutettavia.
- Vammaisneuvostolla on oltava käytössään hyvät viestintäkanavat ja -osaaminen avoimen ja läpinäkyvän viestinnän ja vuoropuhelun varmistamiseksi alueen eri toimijoiden välillä.
- Vammaisneuvostolle on tarjottava koulutusta ja tukea vaativaan tehtäväänsä uudenaikaisessa toimintaympäristössä hyvinvointialueella.
- Vammaisneuvostolla on myös vammaisasioiden valtavirtaistamiseen liittyvä tehtävä, eli vammaisnäkökulmat tulee ottaa huomioon kaikessa päätöksenteossa.
- Vammaisneuvoston on kokoonnuttava riittävän usein, jotta sillä on aidot mahdollisuudet toimia vaikuttamistoimielimenä.

Hyvinvointialueen vammaisneuvoston valinnassa tärkeää huomioida vammaryhmien moninaisuus sekä toimiva vuoropuhelu päätöksentekijöihin ja viranhaltijoihin

- Vammaisneuvoston toimikausi on kytkettävä valtuustokauteen, jotta neuvoston edustajilla on riittävät mahdollisuudet pitkäjänteiseen työskentelyyn ja vaikuttamiseen.
- Lain mukaan hyvinvointialueen vammaisneuvoston jäseniksi valitaan hyvinvointialueen kunkin kunnan vammaisneuvostosta vähintään yksi edustaja ja lisäksi voidaan valita muita henkilöitä.
- Vammaisilla henkilöillä ja heidän omaisillaan sekä heitä edustavilla järjestöillä tulee olla riittävä edustus hyvinvointialueen vammaisneuvostossa.
- Vammaryhmien moninaisuus on tärkeää huomioida vammaisneuvoston kokoonpanossa eri vammaryhmien erityistarpeiden huomioimiseksi. Neuvostossa tulisi olla riittävästi itse palveluita käyttäviä vammaisia henkilöitä. Monimuotoisuuden ja edustuksellisuuden huomioiminen on tärkeää, ja niiden varmistamiseksi neuvostoa voi tarvittaessa täydentää.

- Vammaisneuvoston kokoonpanossa on keskeistä huomioida myös toimivan vuoropuhelun rakentaminen hyvinvointialueen päätöksentekijöihin sekä keskeisiin viranhaltijoihin.

Invalidiliitto pitää yhteistyötä hyvinvointialueiden kanssa tärkeänä ja osallistuu mielellään toimivien vammaisneuvostojen rakentamiseen. Invalidiliiton alueilla työskentelevät järjestöasiantuntijat ovat käytettävissä vammaisneuvostojen toiminnan suunnittelussa:

Etelä-Suomi (Kanta-Häme, Uusimaa) Aapo Rantanen, p. 044 465 0585

Itä-Suomi (Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala) Mika Saastamoinen, p. 044 765 1375

Kaakkois-Suomi (Etelä-Karjala, Kymenlaakso, Päijät-Häme) Tiina Ihalainen, p. 044 765 0506

Oulu-Kainuu ja Lappi (Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu, Lappi) Hilikka Lahti p. 044 465 6049

Lounais-Suomi (Satakunta, Varsinais-Suomi) Sanna Leppäjoki-Tiistola, p. 044 765 0579

Länsi-Suomi (Etelä-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Pohjanmaa) Hanna Lahti, p. 044 765 0535

Sisä-Suomi (Keski-Suomi, Pirkanmaa) Milla Ilonen, p. 044 491 5695

vastaava järjestöasiantuntija Mirva Kiiveri, p. 044 765 0658

Sähköpostit muodossa etunimi.sukunimi@invalidiliitto.fi